

MAGYAR GERONTOLÓGIA 13. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2021. 13. évf. Konferencia Különszám
On-line verzió: ISSN 2062-3690
[www.https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia](https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia)

Az életmódok változásának időbeli trendjei és társadalmi okai – időskori életstratégiák

Szabó Árpád

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Demográfia és Szociológia Doktori Iskola, Hallgató, arpad199@gmail.com

Kulcsszavak: életmód, életstratégia, időskor, jóléti társadalom

Az életmódok változása a szociológia fontos kutatási területe, melynek hagyománya mind az elméleti, mind az empirikus kutatásokban jelen van. Jelen előadásban azokat a társadalmi folyamatokat mutatom be, melyek a közös életstratégiák kialakításához vezettek. Az életstratégiák változásaihoz kapcsolódik a medikalizáció (egészségügyi problémák orvosi, gyógyszeres kezelése), az egészségügy és átfogóan az egészség fogalmi keretének változása. A 18. századtól kezdődően tömegesen váltak olyan betegségek megelőzhetővé és gyógyíthatóvá, melyekre addig nem volt „megoldás” (Jóna 2014). Az epidemiológiai korszakokban való előrehaladás egyik következő állomása volt az életszínvonal javulása. Az életszínvonal emelkedésére több társadalomtudós is felhívja a figyelmet, köztük Ulrich Beck, aki a kockázattársadalomról írott munkáiban, a gazdasági változásokat elemezve világít rá arra, hogy a jóléti társadalmakban az egyéni kockázatok válnak a fő befolyásoló tényezőkké (Beck 2003). Beck a kockázatokat a pluralizálódott életmódokhoz köti, a kiszélesedett lehetőségek által a társadalom tagjai eltérő életvezetési stratégiákat alakítanak ki. A pluralizálódott társadalomban a kockázatok előtérbe kerülnek, ami egy sajátos paradoxonhoz vezet, jelesen a kockázatok révén közös stratégiák alakulnak ki. E stratégiák az idős korosztályoknál is megjelennek és beazonosíthatók. Az idős korcsoportok teljes populáción belüli aránya folyamatosan nő, globálisan 2017-ben a 60 év fölöttiek aránya 13%-os volt (Hertog 2017). Annak ellenére, hogy Magyarországon az egészségügyi állapotot jelző epidemiológiai mutatók igen rossznak bizonyulnak a nemzetközi összehasonlításban (Bonz 2006), a medikalizáció fejlődése, az

egészségkultúra mint nézőpont elterjedése, a tudatos életvezetés eredményeképpen az időskor aktív évei jelentősen megnőttek.

Az időskorral járó folyamatokra (pl. egyedüllétből adódó magasabb halálozási kockázat (Kovács-Bálint 2018), jövedelemcsökkenés, nyugdíjstratégiák, együttélési megoldások) több válaszstratégia született, melyek az egyéni kockázatok feldolgozására alakítanak ki egyfajta keretrendszert és választ.

Előadásomban bemutatom azokat a társadalmi folyamatokat melyek az időskori életstratégiák változásaihoz, átalakulásaihoz vezettek, valamint reflektálok olyan időskori életstratégiára és statisztikai elemzésekre, melyeket a társadalomtudományos szakirodalom már azonosított.

Irodalomjegyzék

1. Boncz Imre (2006): Népegészségügyi programok egészség-gazdaságtani elemzése – doktori értekezés, Forrás: <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/16176> (letöltve: 2021.09.20.)
2. Jóna György (2014): Bevezetés az egészségszociológiába, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Debrecen
3. Kovács Katalin – Bálint Lajos (2018): Halandóság. In Monostori J. – Őri P. – Spéder Zs. (szerk.) (2018): Demográfiai portré 2018 – Jelentés a magyar népesség helyzetéről. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, 147-175.
4. Sara Hertog (2017): United Nations Database on the Living Arrangements of Older Persons 2017, Department of Economic and Social Affairs Population Division, New York 2017
5. Ulrich Beck (2003): A kockázat-társadalom – Út egy másik modernitásba Századvég 2003